

UNGDOMSGÅRDEN WIK

”Det var en ren tillfällighet” berättar Olle Gustafsson ”att jag fick uppdraget att starta en ungdomsgård här i Mariefred. Det var någon i fritidsnämnden i Mariefreds stad som kom med uppslaget. Det f d ålderdomshemmet hade blivit ledigt då man byggde nytt ålderdomshem. En tid fungerade huset som fabrik för dambindor (senare byggdes fabriken Sanetta). Man fann att det skulle kunna passa för en verksamhet för ungdomar Det var mariefredsbon Richard DuRietz som frågade om jag inte kunde ta mig an ungdomsgården. Och eftersom jag är intresserad av att arbeta med ungdomar så antog jag utmaningen. Jag hade ingen utbildning inom området men hade en del idéer om vad jag skulle vilja göra Jag drev vid den tiden en egen firma och sysslade med skyltning och dekoration.

Wik ligger centralt men ändå lite för sig självt, vilket var bra. Med sina 10 rum och källare och vind såg jag det som en perfekt möjlighet att bygga upp något.

Jag samlade ungdomar och vi startade 1969 på våren. Vi hade inte satt någon övre åldersgräns så det blev lite knepigt när det började komma vuxna ensamma män som ville ha lite roligt. Det hände att de var lite onyktra och som ensam vuxen så var det lite svårhanterat. Efter våren hade vi en samling varvid vi bestämde att åldergränsen skulle vara 17 år. Vi införde att man skulle vara medlem och ha medlemskort men det kostade inget.

En bärande idé jag hade var att bygga upp det hela med ungdomarnas hjälp. Det är bättre än att kommunen ställer i ordning och sedan får ungdomarna komma till något redan färdigt. De målade, sydde gardiner, byggde en bar mm. Man ordnade en musikanläggning med fyra högtalare och blinkande ljus.

En del av framgången var att kommunen stödde verksamheten men blandade sig inte i så länge det fungerade. Men vi hade hjälp av kommunen på det sättet att två från fritidsnämnden satt med i vår

gårdsstyrelse. Till skillnad från på andra håll så var det inget problem att få med ungdomar i styrelsen, som träffades en gång i månaden.

På vardera våningen fanns ett stort rum i mitten. Därifrån kunde man se in i de kringliggande rummen och välja vad man ville syssla med bland de verksamheter som fanns. Jag tog från början bort alla dörrar så att inga skulle kunna stänga om sig.

Vi hade hjälp av föräldrar i staden. Vi hade t ex dansskola som leddes av vuxna så ungdomarna fick chans att lära sig dansa. En mamma lärde ut batik så alla hade småningom T-shirts med batikmönster. Och så gav vi ut en tidning med namnet Wikingen. Det spelades pingis, mest rundpingis för då kunde många vara med. Det enda moderna vi hade var flipperspel. Vi hade olika kurser bl a i foto och då fick åldershemmets badrum tjäna som mörkrum. Varje vecka hängdes bilder tagna i verksamheterna upp som en utställning.

Vi hade öppet varje kväll utom söndag, kl 18-21. Men på fredagskvällarna var det bara de äldre som fick komma in och det var då öppet till kl 23. Då var det ofta dans och man tog dit lokala popband. Jag stod i dörren där vi hade ett smalt prång, som besökarna måste passera. Såg jag att de var onyktra så sade jag att de inte fick komma in. De blev ju ibland lite hotfull stämning och jag tyckte smockan hängde i luften och liten och smal som jag är, var jag beredd på att åka på en propp. Men det hände aldrig.

På onsdagskvällarna var det reserverat för åldern 10-12 år. För ungdomarna i den åldern ordnade vi maskerader. Det kunde bli hundra utklädda deltagare.

I källaren hade vi en stor miniracingbana som vi byggde upp själva och senare kompletterade med en som vi kommit över förmånligt ifrån Stockholm. I källaren fanns även ett rum för moppskillarna.

På vinden hade vi våra månadsmöten som bedrevs helt demokratiskt och ungdomarna hade inflytande över vad som skulle göras. Det blev en skolning i demokrati för ungdomarna. Med framläggande av förslag, diskussion, beslut och protokollförning.

Man gav också ut en egen tidning som hette ”Wikingen” och med Olle som ansvarig utgivare.

Jag hade aldrig kunnat sköta det själv även om jag hette ungdomsgårdsföreståndare. Det var ju tack vare de fantastiska ungdomarna som det fungerade.

Efter sex år när jag tyckte det funkade väl så kände jag att jag ville pröva på något nytt. Då gick jag fritidspedagogutbildning. Fick jobb på ett dagis i Södertälje men det kändes inte bra, mest kontorsjobb. Paulinska skolans rektor erbjöd mig en tjänst som fritidspedagog och där trivdes jag så jag blev kvar till pensioneringen.”

Annica Westling f. Lindberg var en flitig nyttjare av Wik. Hon framhåller att det var Olle som drog igång handbollen i Mariefred. 1969 fick skolan en sporthall så att handboll kunde spelas. Man mötte då andra ungdomsgårdars handbollslag. Man hade tre lag, två pojk- och ett flicklag. På tröjorna syddes ett vikingaemblem som Olle ritat. Efter några år fick man IFK Mariefred att starta en handbollssektion.

Olle berättar: ”Ingmar Bergman med sitt filmteam spelade in ”Viskningar och rop” vid Taxinge –Näsby. Vi mötte ett lag från dem. Jag mötte Ingmar i trappan upp till läktaren när han bevistade matchen. Bibbi Andersson, som bodde på vandrahemmet mittemot Wik, fick kontakt med våra ungdomar.

Vandrarhemmet, som var ett av få som hade öppet på vintern, gästades av utländska ungdomar, som brukade titta över till oss. En gång kom det två japaner. Den ene, som var konstnär stannade kvar ett år. Han målade bl a en stor målning för vårt mysrum. Jag har fortfarande kontakt med honom. Vi passade på att starta en kurs i

origami med honom som lärare. Det blev många tranor vikta av våra ungdomar. Jag hade själv cirklar i teckning och målning.

Detta med ungdomsgården är nog det bästa jag gjort i mitt liv.”

Intervjun av Olle Gustafsson gjordes 2008 av Eva Insulander och Annica Westling

En av efterträdarna var Thomas Eriksson som var fritidsledare på Wik 1977-82. Han understryker vilken viktig samlingspunkt Wik var.

Varje kväll fanns det en planerad aktivitet. Dessutom pågick ju musikövningar, drejning, arbetet med färger, bakning med mera. Vissa kvällar var föräldrar inbjudna. Människor ur olika generationer stod varandra närmare förr, menar Thomas.

Man hade samarbetet med andra föreningar. Men även med polis och socialmyndigheten. En strävan var att fånga upp ungdomar som riskerade att halka snett. Det gällde för ledarna att uppmärksamma problem i tid. Ungdomsgården gav ungdomarna chans att få tala med andra vuxna än föräldrar och lärare.

Verksamheten fortsatte och gör så än idag med toppar och dalar vad gäller omfattningen. Personalen har växlat genom åren men en som varit med länge är Stig Andersson, 1988-2006. Han berättar att även om ungdomsledarna inte hade formell fritidspedagogutbildning så utvecklade de sin kompetens genom att gå kurser i ledarskap, konfliktlösning och hantering av drogmissbruk. Synen på rökning har förändrats från att gården hade ett särskilt rökrum till rökförbud. Och från att det var nästan tillåtet med öl så införde man alkoholtestet och 0-tollerans.

Viktigt var inslaget av social fostran och försök att få ungdomarna att ha förståelse för att man kan ha olika åsikter.

Även om tjejer och killar normalt var blandade i verksamheterna så fanns det ett behov av att ventilera sina frågor var för sig. Därför skapades det kill- respektive tjejgrupper.

Ett problem som uppstod efter de första åren var att man inte hade resurser att hålla öppet på lördagskvällarna, vilket efterfrågades av många. Vissa år löstes det med hjälp av föräldrar men det var svårt att få kontinuitet när det byggde på ideella krafter.

Populärt blev det med utflyktsresor. Årligen brukade man fara till Romme Alpin och Gröna Lund. Ibland utsträcktes resorna till utlandet och man besökte såväl Jugoslavien som Bornholm. Men då hade ungdomarna fått jobba ihop pengar till resorna.

Verksamheterna har varierat under åren. Hobbygrupper kunde pyssla med att göra träskor eller smycken. I filmklubben skapade man sina egna filmer men man såg även riktiga spelfilmer som cirkulerade mellan gårdarna i 16 mm format, till visst förtret för biograferna. Musiklyssning har alltid förekommit men många band har också tillskapats på Wik. Med bidrag från kommunalrådet inrättade man en replokal i källaren. Studieförbundet har ordnat cirklar i demokrati och matlagning, trots bara en spis och understött musikbanden.

Man hade samverka och utbyte med de andra gårdarna i kommunen bl a när det gällde resor. Man tävlade mot varandra i den s k ”Geniknäppen”.

Ungdomsgården Wik bytte någon gång namn till Fritidsgården Wik. Den har mestadels sorterat under fritidsförvaltningen men är numera organiserad under skolan, som genom åren haft viss verksamhet på dagtid i byggnaden.

